

Artikel informatie

Titel : De verborgen miljardairs

Datum : Nr. 41 van donderdag 12 oktober 1995

Magazine : Trends

Pagina('s) : 48

Rubriek : Economie & Ondernemen

Trefwoord(en) : Clan, familie, Emsens, Eternit, Sibelco

Auteur : Frans Crols

[Trends van donderdag 12 oktober 1995](#)

De verborgen miljardairs

WERELDBEDRIJVEN EN LANDERIJEN.

Gelukkig heeft België zijn Grote Families. Zonder hen zou Interbrew Labatt niet gekocht hebben, zou Carta Mundi niet verwezenlijken wat het vandaag doet, zou Eternit niet op korte tijd zijn omzet verdubbeld hebben door een overname in Frankrijk. De familie Emsens, van Eternit en SCR-Sibelco, is sterk en breed vertakt. Ook diskreet en zuinig, zoals het industriële aristokraten past.

Op 7 september reisde de familie Emsens — de afstammelingen en de aangetrouwde leden — naar Mol en Lommel voor een bezoek aan de meren en de fabrieken van de zandontginning SCR-Sibelco (geconsolideerde omzet 22 miljard), het sterbedrijf van Stanislas Emsens (69 j.). Mijnheer Stany. De clan Emsens is oud, zuinig, schatrijk en diskreet. Een overkoepelende holding bestaat niet, evenmin een familieraad, noch een reunie. De banden zijn intens, maar gespeend van vormelijkheid. Groepsreisjes van oud en jong versterken de spieren van het familielichaam. Etienne van der Rest, de zoon van Marguérite Emsens (zie stamboom), ontwierp de tweejaarlijkse exkursies. De senioren van de clan, Jean-Marie Emsens, Nicky Emsens, Stany Emsens, Jean Voortman, Etienne van der Rest, baron Louis de Cartier de Marchienne, kennen mekaar van onder de Tweede Wereldoorlog, toen ze deels gezamenlijk op kostschool zaten in Canada en het Verenigd Koninkrijk. Etienne van der Rest wil aan de jongeren van de clan tonen van waar de voorspoed komt die ze als een recht beschouwen. De familie bezocht reeds de hoofdfabriek in Kapelle-op-den-Bos, de Carrières du Hainaut, Koramic en vorige maand de Noorderkempen. Het reisje naar Koramic, met Christian Dumolin als gastheer, is vandaag gezien wat sneu. De banden tussen Etex en Koramic zijn sedertdien doorgeknipt.

Ook bij trouwpartijen, bij de jacht op hun honderden hektaren en tijdens het Emsens Golf Tournament oliën de nazaten de relaties. In de ondernemingen van de familie Emsens bestaan syndikataire overeenkomsten, bijvoorbeeld bij Etex Group (omzet 70 miljard frank), het herdoopte Eternit (volgende week portretteert Trends de groep op de omslag). De clan bezit onbedreigd de meerderheid van Etex; ook familiaal verankerd is SCR-Sibelco, de wereldleider in de ontginning en konditionering van de fijnste zandsoorten. Viviane Emsens, de zus van Jean-Marie Emsens, hoofd van Etex Group, huwde in 1950 baron Louis de Cartier de Marchienne, die een rechtstreekse band heeft met de Kempense papierindustrie: Carta Mundi (zie Trends van 17 augustus '95) en Brepols (zie Trends van 31 augustus '95). De ondernemingen van de clan zijn niet genoteerd op de beurs. De familie heeft une culture de patron, is plichtsbewust en bezit burgerzin. Met minder kopbrekens zou ze haar bezit kunnen doen vruchten opleveren door zuiver financiële beleggingen. Haar vennootschappelijke privé-domein kan geraamd worden op minstens 100 miljard frank. Een honderdtal familieleden bezitten vandaag de aandelen. De clan — de zesde en de zevende generatie eisen hun rechten — schuifelt weifelend naar een beursnotering. Informeel wordt verwezen naar de familie Solvay die in de jaren zestig tegenstribbelend de stap zette. Bij de volgende grote overname is het zover, vermoeden insiders.

Zowel bij Etex als bij SCR-Sibelco zijn er in de volgende jaren nieuwe toplui te verwachten. Statutair laat Stany Emsens in '96 zijn taak als gedelegeerd bestuurder varen, hij is dan 70. Zijn opvolging is geregeld: Alain Speeckaert, zoon van Philippe Speeckaert, (zijn moeder is de zus van Stanislas Emsens), wordt het nieuwe concernhoofd. De zoon van Stany, Jacques, een dertiger, leidt de Belgische activiteiten (3 miljard frank omzet op een gekonsolideerde omzet van 22 miljard; de grootste groeier is Unimines, de VS-divisie) en wordt klaargestoomd voor de opvolging op latere leeftijd. Bij SCR-Sibelco is de traditie dat de rechtstreekse familie en

de aanverwanten het bewind voeren. All in the family. Het concern heeft daardoor ettelijke talentvolle externen zien afhaken. Bij Etex is de aanpak anders, daar bestaan regels voor het evenwicht tussen familie en niet-familie in de raad van bestuur : grosso modo is de verdeling 1/3 aandeelhouders (meestal familieleden), 1/3 externen en 1/3 interne promotie. Tussen SCR-Sibelco en Etex is er noch industriële, noch financiële synergie.

De opvolging bij Etex is ietsje verder af, de dauphin is bekend bij de topman. Spekutaties over Philippe Leemans (familielid uit de branche Wouw en hoofd van Gyproc, dat dezer dagen een nieuwe fabriek opent nabij Berlijn) worden als fout afgedaan. Jean-Marie Emsens heeft 1 zoon en 2 dochters. De kinderen oriënteren zich op artistieke en zachte activiteiten.

Stanislas Emsens huwde Marie-Claire Boël, de nicht van de staalbaas Yves Boël en een ver familielid van burggraaf Etienne Davignon (gehuwd met eenBoël). Mijnheer Stany en Jean-Marie Emsens kunnen verder terugblikken in het verleden dan de afstammelingen van Solvay, Janssen, Boël en uiteraard Gevaert en Bekaert. De familie Emsens is al 150 jaar handelaar, industrieel en landeigenaar. Het grondbezit van de clan is fabuleus. Het is verspreid over de vier takken en mag geschat worden op ruim 10 miljard frank. Aan de noordergrens van België, langs de beide kanten van de cesuur, bezitten familieleden duizenden hektaren. Van west naar oost situeren de bossen en landerijen zich in Wouw, Meerle, Poppel, Arendonk, Mol en Lommel.

VIER ZUILEN.

Slechts met schroom laat de clan in zijn historie en vertakkingen blikken. De uitgerafelde stamboom beslaat 40 bladzijden. Vier zuilen vertrekken bij de aartsouders : de branche ainée, de branche Wouw, de branche Lommel en de branche Arendonk. Poppel leunt aan bij de clan door de familie Jamblinne de Meux (oudste branche), die aan de grens een schitterend bos- en weidegebied bezit dat enkel bereikbaar is langs een landweg over Nederland. De pagina's van de stamboom tonen een uitspannel van namen die opduiken in de raden van bestuur van de traditionele Belgische grootbedrijven. Afstammelingen van Jean-Baptiste Emsens (1784-1838) en Anne-Reine Peeters (1791-1849) huwden de Jamblinne de Meux', de Béthunes, Waucquez', Speeckaerts, Boëls, de Bellefroids d'Oudemont, Verhaeghes de Naeyer, de Spirlets, Voortmans, de Cartiers de Marchienne, Piers de Raveschoots, van der Rests. Het nieuwe hoofdkantoor van Etex zit in een kapitale villa aan de Brusselse Tervurenlaan, een oud-eigendom van de familie Waucquez.

Jean-Baptiste Emsens verhandelde in 1818 suiker ter beurse van Antwerpen. Dan begint de familiegeschiedenis, oudere archieven zijn verdwenen in een brand. De oudste zoon van Jean-Baptiste, Gustave, is ongeschoold karmeliet in Parijs ; Florent is eveneens suikerhandelaar en vestigt zich in Arendonk. Florent heeft vier zonen : Alphonse, de stichter van Eternit, en Albert die in Arendonk blijven ; Paul die uitwijkt naar Nederland en de Wouwse Plantage bij Bergen-op-Zoom koopt ; Stanislas (1853-1912) die in 1894 gronden verwerft in Lommel en in Balen, met name de honderden hektaren tussen het Schelde-Maas-kanaal en de spoorlijn Mol-Wezel (Vieille Montagne). Door bevoeiing en spade na spade worden de woeste terreinen rijp gemaakt voor pachtbedrijven van 5 à 6 hektaren. Stevensvennen is de vijfde landbouwkolonie in Lommel ; er is een steenfabriek, een brouwerij, een zandgroeve, een zagerij. Stanislas Emsens senior laat duizenden Canadabomen aanplanten en het hooiland bevoorraadt de militaire kavalerie van het kamp in Beverlo. De glasfabriek Stanislas Emsens Lommel ontstaat in 1910 aan de zandgroeve en Duitse arbeiders leren het nieuwe handwerk aan de Kempenaars. De stichter van de heidemaatschappij Stevensvennen, SEL en Ancienne Sablière Emsens heeft twee zonen, Fernand en Walter. Het familiale eigendom wordt opgesplitst, Fernand erft boerderijen die witblauwe luiken krijgen, die van Walter kiezen voor roodwitte luiken.

Fernand Emsens heeft één dochter (geen zonen), deze huwt met een de Sadeleer uit Vlaams-Brabant. Walter heeft drie zonen, de oudste is Stanislas, van SCR-Sibelco. Stanislas Emsens woont aan de Walter Emsenslaan in Mol. Op zijn twintigste volgt Stanislas zijn vader op ; hij komt onmiddellijk aandraven met nieuwigheden. SCR-Sibelco-NZM, de Waalse steengroeven en kalkexploitaties, plus de Maastrandse grindputten zijn vandaag België's enige bodemontginners.

TWEDE KUNSTSTUK.

Etex Group is het andere kunststuk van de clan. In 1905 koopt de cementpatron Alphonse Emsens de brevetten voor bouw materiaal in asbestcement van de Oostenrijker Ludwig Hatschek. Het eerste werkhuis staat in Haren. Vandaag is Etex Group (omzet 70 miljard frank, in het begin van de jaren tachtig was dat slechts 15 miljard frank) dankzij André en Jean Emsens een transnationaal concern. De twee poten Compagnie Financière Eternit en Eteroutremer verdwenen, en in '95 kreeg de Eternit Group een nieuwe structuur en een nieuwe naam.

Eternit NV, de belangrijkste dochter van Etex Group in België (goed voor 7 procent van haar omzet, export inclusief) is, na het cementbedrijf CBR (ex-Generale Maatschappij, nu Heidelberger Zement), de tweede

grootste producent van bouw materiaal in België. Kapelle-Op-den-Bos is voor Etex Group wat Wolfsburg is voor VW. Witblauwe borden Eternit op iedere straathoek behoren hier tot het dorpsmeubilair.

De Belgische aandeelhouders van Etex Group hadden tot 1989 Zwitserse bondgenoten, de Schmidheiny's. Het internationale Etex-imperium werd middels een samenspel van allianties, hoofdknikjes en knipogen deels beheerst door het duo baron de Cartier-Emsens, deels door Schmidheiny.

De entree van Karel Vinck bij Compagnie Financière Eternit in 1982 ging gepaard met een bredere management reshuffle, tot buiten de direktiekamers wolkte het stof op. Na 23 jaar verliet het hoofd van de fabriek in Kapelle-op-den-Bos — hij moderniseerde haar na 1945 — de onderneming. Zijn vertrek shockeerde Eternit: decorum, traditie en een Japanse loyaliteit behoren tot de bedrijfskultuur. Ook het Frans-georiënteerde kleurde de top van Compagnie Financière Eternit en Eteroutremer (les francophones de Flandre speelden de eerste viool, zoals dat bijvoorbeeld ook het geval was bij twee met Etex Group vergelijkbare familiale ondernemingen: Artal — Wittouck, Ulens de Schooten — en UCO — Braun, Voortman, de Hemptinne). Etex Group is vandaag, met Solvay, UCB en Bekaert, één van de weinige authentieke transnationale ondernemingen van Belgische signatuur. Jean-Marie Emsens, de huidige chef, is een goeie teamplayer. Zijn schoonbroer, baron de Cartier, heeft hem als hoofd van Compagnie Financière Eternit enkele jaren in de schaduw gezet. Vandaag wordt hij onbetwist aanzien als een uitstekende beschermer van het industriële familiefortuin. Geen enkele Emsens draagt de titel baron. Jean-Marie Emsens is not impressed. "Misschien is het een leuk idee voor mijn zoon," replikeert hij. De baas van Etex reist op zijn 63 jaar meer en werkt harder dan ooit tevoren.

In de jaren tachtig werd de vlucht uit Europa georganiseerd. De schrik voor het opdringen van de Sovjet-Unie leefde. De overname van het Amerikaanse Susquehanna in 1984 paste in deze zwaai. Een public company is echter moeilijk integreerbaar voor een gesloten familiebedrijf. Jean-Marie Emsens: "De vrees bestond effectief dat het Oude Kontinent bedreigd werd door de Sovjets en we wilden onze bedrijfsbelangen in veiligheid brengen."

Jean-Marie Emsens is burgerlijk ingenieur van Leuven. "Ik lees alles over filosofie. Ik ben wel gestopt na 50 bladzijden in De Wereld van Sofie, een flauw boek," zegt hij. En ook: "Wij zijn geen vaderlandslozen. Slechts 6% van de omzet boeken we op de Belgische markt, maar we hebben een zeer sterke band met het land. Etex is geen footloose bedrijf zoals een multinational die neerstrijkt en opstapt in België."

BELGISCH, ROYALISTISCH, KATOLIEK.

De clan is Belgisch en royalistisch. Jean-Marie Emsens en Jean Voortman hebben waarschijnlijk buiten hun deelname aan de twee antiseparatistische betogingen ('93 en '95) nooit achter vlaggen en slogans gelopen over straten en pleinen. (De familie Voortman trok zich in de voorbije jaren terug bij Brepols. Het duurde te lang voor daar opnieuw goede cijfers geboekt werden.)

André Emsens, de vader van Jean-Marie, was in de jaren twintig al een mondialist. Hij zocht expansie in Argentinië, letterlijk een trip van weken per boot, via New York. Nicky Emsens, de broer van Jean-Marie, bezit een jachtgebied en landerijen in Argentinië.

Jean-Marie Emsens: "Diskretie en eerlijkheid voeren we zeer hoog in het vaandel. Nooit worden de privé-belangen gemengd met de belangen van de onderneming." De business school van een Emsens is de familiale tafel, bij de dis leren de kinderen uit de eerste hand van vader de knepen van de nijverheid.

De clan is katholiek maar niet kwezelachtig. De broer van Etienne van der Rest is jezuïet en letterlijk de zakenman van de Orde. Hij werkt in Latijns-Amerika, de clan steunt hem met geld, raad en daad.

De familie leeft sober, het is geen grapje dat bepaalde buitens van clanleden slechts om de veertig jaar worden opgeschilderd. Tu sais ce que ça coûte, ma chère? De kinderen van Jean-Marie Emsens kregen geen Porsche — hijzelf kreeg dat wél, in zijn tweede jaar in Leuven. De clan is schatrijk én zuinig. De familieleden zouden een veel pralerige levensstijl kunnen voeren. Dat wordt echter door een interne sociale controle als grof afgeweerd. De clan Emsens is geen rolmodel voor de conspicuous consumption van Thorstein Veblen. Wel zijn de dames van de familie niet steeds op de hoogte van de stress in het leven van hun man-industrieel. De prinsessen van de clan leiden een afgeschermd leven op prettige buitenverblijven met ontspannende reizen, gouvernantes en soirées. Het belet hen niet, tot irritatie van de jongste generatie, te zeuren over hun helsdrukke bestaan.

Frans Crols

KADER:

OUDE ADEL WORDT INDUSTRIEEL

FABRIEK EN NATUUR.

Baron Louis de Cartier de Marchienne woont in Arendonk in het uitgestrekte bosgebied achter Brug 6. Zijn zwager, Jean-Marie Emsens, resideert tijdens de weekeinden tussen de dennen aan de overzijde van de steenweg. Stany Emsens bewoont 25 kilometer verder een Normandisch landhuis aan de kunstmeren van Mol. Stevensvennen, ietsje verder, een domein van 600 hektaren, is bezit van de branche Lommel. Ook daar zijn de natuur, de grote diskretie en de jacht nooit weg.

De familie, zeker reeds geadeld in de vijftiende eeuw, viel na de Franse revolutie uiteen in drie takken: Cartier de Marchienne (Vlaanderen), de Cartier d'Yves (Namen) en de Cartier (Brussel). Via de vrouwelijke lijn, de familie du Four, kwam baron Louis de Cartier de Marchienne in de leiding van Brepols. Langs zijn echtgenote Viviane Emsens, zus van Jean-Marie Emsens, bij Eternit.

Baron de Cartier de Marchienne was tot zijn 65 industrieel. Van 1966 tot 1978 was hij gedegeerd bestuurder van Compagnie Financière Eternit (in deze taak werd hij opgevolgd door Karel Vinck), daarna, tot 1986, was hij voorzitter. Dezelfde taken vervulde hij bij Brepols en Carta Mundi.

Barones Viviane Emsens, van adel door haar huwelijk met baron Louis de Cartier, stuwde haar kinderen naar dynamische levens. Raoul de Cartier huwde een Duitse gravin uit Silezië (haar familie werd door de oorlogsomstandigheden geruïneerd) en bouwde een bedrijf uit voor de turfverwerking. Zijn broer, Emile, heeft een bedrijf voor standbouw. Een tweede broer, Jean-Louis, begon in Arendonk met een boerderij van 70 hektaren en breidde deze eersteling uit met een reeks agrarische aankopen en akkoorden over heel België.

Rechtstreeks en onrechtstreeks exploiteert hij 1000 hektaren. In Hongarije begon Jean-Louis de Cartier met een varkenskwekerij en heeft hij plannen om foie gras te produceren. Natuur, landbouw en bos zijn constanten in de clan. Een lid van de tak Wouw is een befaamd bosbouwexpert en adviseert wereldwijd regeringen en agrobédrijven. Marie, de zus van Raoul, Emile en Jean-Louis, huwde Bernard Speeckaert, een broer van Alain, een trouwpartij onder dichte familie.

KADER:

BRABANT EN NOORD-BRABANT

Benelux is voor deze clan gewoontjes.

De familie Emsens kan voor haar grondbezit vergeleken worden met de Waals-Brabantse families Boël, Janssen, Solvay, Goblet, Washer, de Meeûs, Hankar, Crombez, Mosselman in Villers, Terhulpen, Nijvel, Rixensart, Ottignies; het fraaie Roman Païs bezuiden de hoofdstad. Duizenden hektaren, tientallen boerderijen, enkele handenvol kasteeltjes van les grandes familles bespikkelen deze gouw.

De Benelux bestond voor de clan Emsens al 50 jaar vóór dat verbond in 1944 officieel ontstond. De Wouwse Plantage in de Noordbrabantse gemeente Wouw, een buurgemeente van het Belgische Essen, werd Belgisch door de aankoop in 1839 van een gebied van 850 hektaren door de Antwerpse baron en bankier Pierre Joseph de Caters. In 1895 kwam de familie Emsens in het bezit van het landgoed (met eigen steenbakkerij). De schuldeisers lieten de Bank de Caters springen en verkochten het domein voor 300.000 gulden aan Paul Emsens, het werd door vererving versnipperd in handen van de clan. Deze tak is eerder van het type rentenier. De Emsensen van Arendonk en Lommel, plus de Cartier de Marchienne, vormen de nijverheidsruggegraat.

Vandaag bewoont de familie Speeckaert-Janssen de Limpens het neorenaissancekasteel met fraaie torentjes. De Wouwse Plantage is pacht- en jachtgebied. Jonkheer Eric Speeckaert uit Brussel is het geheugen van de branche Wouw. Hij is betrokken bij het reilen en zeilen van de Noordbrabantse plek die nauw aansluit bij de Kalmthoutse Heide.

Even verder ten oosten bezit de familie Voortman, oorspronkelijk uit Gent en oud-referentie-aandeelhouder van UCO, haar tientallen hektaren in Meerle. Jean Voortman behoort tot de inner circle van de clan.

Copyright Roularta Media Group